

INTOSAI GELİŞTİRME GİRİŞİMİ ÜRÜN GELİŞTİRME ETKİNLİĞİ: pICTure

INTOSAI DEVELOPEMENT INITIATIVE PRODUCT DEVELOPMENT FACILITY: pICTure

Mahmut GÜLER¹

GİRİŞ

Gelişmekte olan ülkelerdeki Yüksek Denetim Kurumlarının (YDK) performanslarını ve kapasitelerini sürdürülebilir bir şekilde artırmalarına yardımcı olmak amacıyla faaliyet yürüten INTOSAI Geliştirme Girişimi (IGI), kâr amacı gütmeyen özerk bir kurumdur. Çalışmalarını, YDK'ların karşılaştığı güçlüklerin aşılması hedefi doğrultusunda, sürdürülebilir ve ihtiyaç temelli bir yaklaşımla yürütmektedir. INTOSAI topluluğunun bir parçası olan IGI, herhangi bir coğrafi sınırlama veya siyasi amaca bağlı kalmaksızın, gelişmekte olan tüm ülke YDK'larının ihtiyaçlarına odaklanmayı amaç edinmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojisindeki (BİT) ilerlemeler iş yapma pratiklerini günden güne değiştirmektedir. Bu değişim bugünkü ve gelecek nesillerin dünyayı algılamasını derinden etkilemekte; insanların kurumlardan beklentilerini de hızla dönüştürmektedir. Günlük üretilen veri boyutları muazzam şekilde büyürken, verilerin karmaşıklığı ve bunlardan anlamlı sonuçlar çıkarılması giderek zorlaşmaktadır. Bu da bilginin nasıl organize edildiğini ve paylaşımına açıldığını, iş süreçleriyle ilgili kurumların nasıl etkileşim ve iletişim kurduğunu önemli hale getirmektedir. Özetle artık BİT, kurumlar için stratejik öneme sahip bir oyun kurucudur.

1- Sayıştay Başkanlığı, Sayıştay Bilişim Sistemleri Denetim Grubu, mahmutguler@sayistay.gov.tr, ORCID: 0000-0002-6438-8783

Atıf/To Cite: Güler M. (2024). INTOSAI Geliştirme Girişimi Ürün Geliştirme Etkinliği: pICTure. Sayıştay Dergisi, 34(131), 679-684.

Herhangi bir kurumun bilişim teknolojilerindeki kaynaklarının yönetilmesi, planlanması ve uygulamayı yönlendirmek için iyi işleyen bir yönetim sistemine sahip olması kritik önem taşımaktadır.

“pICTure” GİRİŞİMİ VE İDİ

YDK'lar kendilerinden çok daha büyük bir ekosistemin bir parçası olarak küresel eğilimlerden ve değişimlerden etkilenirler. Bu nedenle sürekli yeni dünyalara ve bunun getirdiği yeni olanaklara hazırlanmaları gerekir. Çünkü YDK'lar hem kendi örgütlenmeleriyle örnek olması gereken hem de denetledikleri kurumlara yol gösteren organizasyonlardır. Bu nedenle dönüşüm çağında YDK'lar diğer kurumların BT sistemlerini denetlerken kendi bilişim örgütlenmesini de dönemin şartlarına uygun olarak yapılandırmalıdır.

İşte bu ve benzeri nedenlerle “pICTure” Girişimi, YDK'ların bilişim teknolojilerindeki alt yapılarının güçlendirilmesine katkı sunmak amacıyla INTOSAI Geliştirme Girişimi (İDİ) tarafından başlatılmıştır. Bu Girişim, YDK'ların bilişim teknolojilerine ilişkin kaynaklarının yönetilmesini, planlanmasını ve güçlendirilmesi için desteklenmesini hedeflemektedir. Bu destek sayesinde YDK'lar bilgi teknolojilerini ve verilerini daha iyi yönetebilecek ve bunların güvenliğini daha etkili şekilde sağlayabilecektir.

“pICTure” Girişimi 2020-2022 yılları arasında pilot olarak Türkiye'nin de dahil olduğu az sayıda ülkenin YDK'sı ile başlatılmıştır. Pilot aşamadan sonra daha fazla YDK'nın dahil edilmesi suretiyle yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Girişim bünyesinde yürütülen faaliyetler için e-öğrenme ve web seminer yöntemleri benimsenmiştir. Ayrıca yüz yüze etkileşimler de kullanılmaktadır.

Girişimin bu kapsamdaki temel amaçları aşağıdaki gibidir:

- YDK'ların iç kontrol süreçlerinin etkin şekilde işlemlerini sağlamak amacıyla bilişim teknolojisi kaynaklarının verimli kullanılmasına katkı sunmak,
- YDK'ların paydaşları için daha etkili beklentiler ve sonuçlar yaratması için katkı sunmak,
- Örnek bir kuruluş olmaları için YDK'lara katkı sağlamak,
- YDK'ların bilgi, veri, uygulamalar ve teknoloji arasındaki karşılıklı bağımlılıklar hakkında bütünsel ve stratejik düşüncelerini desteklemek,
- BT stratejisi ve eylem planı gibi uzun vadeli planların ve programların geliştirilmesini desteklemek.

“pICTure” ÜRÜN GELİŞTİRME ETKİNLİĞİ

“pICTure” Girişimi bünyesinde 13-22 Kasım 2023 tarihleri arasında “Product Development Meeting” isimli bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantının ana amaçları:

- Bütüncül model yaklaşımının detaylandırılması,
- Yeni modüller geliştirilmesi,
- Deneyim ve bilgi paylaşımı olarak belirlenmiştir.

İstanbul’da gerçekleştirilen toplantıya alfabetik sıraya göre şu ülkelerden katılım olmuştur: Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Butan, Brezilya, Fransa, Gürcistan, İspanya, Madagaskar, Malavi, Maldivler, Norveç, Surinam, Türkiye, Uganda. Bu ülkelerin hem YDK’larından hem de özel sektörden temsilciler toplantıya katılım gerçekleştirmiştir. Etkinlik Sayıştay Bölüm Başkanı Doç. Dr. Hacı Ömer Köse ile IDI Başkan Yardımcısı Sayın Ola Hoem’in açılış konuşmaları ile başlamıştır.

Dünyanın farklı bölgelerinden çok sayıda Sayıştay mensubu ile tarihteki en önemli medeniyetlerin merkezi olan İstanbul’da buluşmaktan duyduğu memnuniyeti belirten Sayın Köse, kuruluşundan bu yana YDK’ların performansını ve kapasitesini sürdürülebilir bir şekilde geliştirmek için çalışan IDI’nin denetim kapasitesinin ve YDK’lar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesinde oynadığı önemli rolü son derece takdir ettiklerini ve Sayıştay olarak IDI’nin bu değerli programlarını desteklemek için her zaman en iyisini yapmaya çalıştıklarını ifade etti. IDI’nin bir yıl içerisinde İstanbul’da dört faaliyet gerçekleştirdiğini, katılımcılardan ve IDI uzmanlarından gelen olumlu geri dönüşlerden oldukça memnun olduklarını belirtti. Dünyanın çok hızlı değiştiğini ve yeni teknolojilerin bu değişime öncülük eden en önemli araç olduğunu, YDK’ların bu değişimin sağlıklı yönetilmesinde sahip oldukları kritik rolleri ifa etme kapasitelerinin güçlendirilmesine önemli katkılar sunmasını bekledikleri pICTure Girişimine Türk Sayıştayınca mümkün olan her şekilde destek verilmeye devam edileceğini belirtmiştir.

IDI Başkan Yardımcısı Ola Hoem ise Türk Sayıştayının IDI faaliyetlerine verdiği katkıdan ve bu faaliyetlerin organizasyonuna verdiği destekten dolayı teşekkürlerini dile getirmiş, “pICTure” Girişiminin önemi ve yapısı hakkında özet bilgiler vermiştir.

Etkinlik Kapsamında Görüşülen Konular

Etkinlik toplamda üç modül olarak tasarlanmıştır:

- Modül 1: Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yönetişi ve Dijital Dönüşüm
- Modül 2: Bilgi Güvenliği
- Modül 3: Süreç Yönetimi, Hizmet Tasarımı ve İnovasyon

Modüller günlük toplantılardaki konulara bölünmüştür. Her toplantının sonunda grup çalışmaları yapılarak belirli çıktılar hedeflenmiş ve çalışma grupları bunların sunumlarını gerçekleştirmiştir.

Modül 1: Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yönetişi ve Dijital Dönüşüm

Bu modülde yer alan konular daha çok YDK içerisindeki iletişim teknolojilerinin planlanması, yürütülmesi ve daha verimli şekilde çalışmasına yöneliktir. Yeni IDI Stratejik Planında dijital dönüşüm stratejik öncelik olarak belirlenmiştir. Bu nedenle bu Girişim ile ihtiyaçlar ve gelişmeler takip edilmek istenmektedir. Toplantının önemi, IDI çekirdek ekibinin ve dışarıdan katılan uzmanların, denetçilerin benzer ihtiyaç ve konulardaki farklı bakış açılarının buluşturulması olarak belirtilmiştir.

Birinci ve ikinci toplantıda belirtildiği üzere BİT, YDK'ların faaliyetlerini kolaylaştırmakta ve desteklemektedir. Ek olarak INTOSAI-P 12'de belirtilen tüm amaçlara da katkı sağlamaktadır. Toplantıda ayrıca bütüncül yaklaşım, Girişime neden ihtiyaç duyulduğu, YDK'ların yönetimlerinin güçlendirilmesi, pilot uygulamalardan edinilen tecrübeler ve piCTure Girişiminin prensipleri hakkında sunumlar yapılmıştır.

Üçüncü toplantıda bilgi ve iletişim teknolojilerinin yönetilmesi ve yürütülmesindeki kaynak ihtiyaçları hakkında sunum yapılmış ve tartışma gerçekleştirilmiştir. Burada IDI başarı kriterleri, YDK'ların bu durumu sahiplenerek liderlik etmesi ve fırsatların, değişim yönetiminin değerlendirilmesi olarak tanımlanmıştır.

Bir ekip aracılığı ile sürecin yönetilmesi ve yürütülmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Ekip oluşturulması esnasında düşünülmesi gereken kriterlerin;

- İletişim ve kültür,
- YDK'nın iç yapısı ve karar alma mekanizması,
- Erişilebilir bilgi olduğu dile getirilmiştir.

Bununla birlikte ekibin de,

- Stratejik düşünme ve karar alma,
- BS konusunda tecrübeli olma,
- Koordinasyon, iş birliği ve izleme,
- Değişime etki etme,
- Bilişim birimi ve diğer birimler arasında iş birliği kurabilme özelliklerine sahip kişilerden oluşması gerektiği belirtilmiştir.

Dördüncü toplantıda YDK'lardaki bilişim ve iletişim teknolojilerinin mevcut durumunun değerlendirilerek analiz edilmesi ve raporlanması ele alınmış, daha çok değerlendirmenin kilit yaklaşımları ve ana içeriklerle ilgili sunumlar yapılmıştır. Değerlendirme metodolojisi olarak "SAI ITMA" tanıtılmıştır. Bu metodolojinin değerlendirme sürecinin ana aşamaları, kaliteden nasıl emin olunduğu, veri toplamada kullanılan yöntemleri, ana bilgi kaynakları ve veri güvenilirliği anlatılmıştır.

Beşinci, altıncı ve yedinci toplantılarda bilgi ve iletişim stratejisinin geliştirilmesi, bununla ilgili bir uygulama planı yapılması, bunun yürütülmesi ve takip edilmesiyle ilgili sunumlar yapılmış ve tartışılmıştır. BİT stratejisini etkileyen unsurlar ana başlıklar halinde "SAI ITMA" değerlendirmesinden gelenler, dış faktörler ve kurumsal hedefler olarak belirtilmiştir. Kuruluşların amaçları ile BİT'in başarılması arasındaki ilişkinin anlaşılmasının önemi vurgulanmıştır. Burada stratejik amaçlarla kapasite ve çıktılarının bağlantılarının kurulması gerekmektedir.

Stratejinin yazımında;

- Basit şekilde kaleme alınması gerektiği,
- Teknik dil kullanımından mümkün olduğunca kaçınılması gerektiği,
- Herkes için anlaşılabilir olması gerektiği,
- Bir şablon oluşturulmasının faydalı olacağı dile getirilmiştir.

Strateji yazımında süreç şu şekilde modellenmiştir:

- Adım 1: Kurumsal önceliklerle birliktelik sağlanması
- Adım 2: Mevcut durumun analiz edilerek dokümanite edilmesi
- Adım 3: BS vizyonunun geliştirilmesi
- Adım 4: BİT girişiminin tanımlanması

- Adım 5: Hızlı kazanımlara ve etkili BİT girişimlerine öncelik verilmesi
- Adım 6: BİT için performans göstergelerinin belirlenmesi
- Adım 7: Kaynaklar / Bütçe tahmini
- Adım 8: Varsayımlar
- Adım 9: Sürekli gelişim

Uygulama planı ve yürütülmesinde önemli olan, gelişim imkanlarının tanımlanmasıdır. Uygulama planının; spesifik, ölçülebilir, ulaşılabilir, ilgili ve zamanlı olması gerektiği belirtilmiştir. Uygulama planlarının yapılmasında rollerin tanımlanması da önemlidir. Sorumluluk sahibi, hesap verebilir, iletişime açık roller dağıtılmalıdır.

Planların ve uygulama programlarının izlenmesi ve sonuçlarının raporlanması gerektiğiyle ilgili sunumlar yapılmış ve modül 1 sonlandırılmıştır. Devam eden haftada bilgi güvenliği ve inovasyonla ilgili çeşitli modeller ve çerçevelerle ilgili sunumlar yapılmıştır.

SONUÇ

YDK'lar hem kendi iç örgütlenmelerinde hem de denetlemiş olduğu kurumların örgütlenmesinde çeşitli rolleri olan kurumlardır. Bilişim sistemlerinin kurulması, örgütlenmesi, planlanması ve yürütülmesi bir süreçtir. Bu süreçte YDK'lar hem kendi iç örgütlenmesi dolayısıyla hem de BS denetimi yapmasıyla iki farklı role sahiptir.

Denetim açısından diğer kurumların bilişim sistemlerinde üretilen verinin güvenilirliği, bütünlüğü ve erişilebilirliği bugün bütün denetimlerin temelini teşkil etmektedir. Bu nedenle BS denetimi günden güne bütün YDK'larda gelişen bir alan olarak önem kazanmaktadır. Ayrıca kurumlardan gelen verilerin toplanması, saklanması, güvenilir şekilde analize hazır hale getirilmesi, CATTs uygulamaları YDK'ların kendi iç örgütlenmesine ilişkin rolünü betimlemektedir. Bu nedenle YDK'ların bütün faaliyetlerinde BİT hayati önem arz etmektedir. IDI tarafından başlatılan bu Girişim de küresel gelişmelerin her geçen gün ilerlediği günümüzde tecrübe paylaşımı alanlarını çoğaltarak kurumların birikimlerine katkı sağlamaktadır.